

A szocialista fesztiválok megyénkben

Manapság nagyon sok rendezvény, fesztivál kerül megszervezésre, amelyek hagyományaink, kultúránk megőrzését szolgálják. Ugyanakkor lehetőséget adnak egy adott terület (megye, város, falu) lakosainak személyes találkozására is. Nagyon sok ünnepség alapköveit a Ceausescu nevével jelzett időszakban tették le. A bemutatásra kerülő májusi ünnepségek néhányunkban nosztalgikus hangulatot ébreszthetnek, mások számára korképet nyújtanak az 1970-es, 1980-as évek Hargita megyei fesztiváljairól. Az események rekonstruálását a *Hargita* megyei lap átböngészésével igyekeztük kivitelezni, az adatsort emlékezésekkel tettük színesebbé.

A kommunista ideológiának megfelelően a hivatalos ünnepszervezés több típusát különböztetjük meg. Az első kategóriát az állami ünnepek (máj. 1, aug. 23) képezik, a másodikat a nemzeti ünnepek (december 1), az évfordulók (Arany János halálának évfordulója), gazdasági, illetve történelmi megemlékezések (iskolák, települések), népünnepélyek stb.

Cikkünkben a népünnepélyekkel kívánunk foglalkozni, amelyek ugyan szervesen kapcsolódtak az országosan meghirdetett jogi formákhoz, mégis bizonyos sajátosságokkal bírtak. A szocialista ünnepeknek a hetvenes

évekre már jelentős, többnyire szovjet mintájú hagyománya lett, viszont ez fokozatosan átalakult és helyi jellegzetességekkel gazdagodott.

Ennek alapján hozták létre a Politikai Nevelés és Szocialista Kultúra Kongresszusán, 1976-ban a Megéneklünk Románia (Cântarea României) országos fesztivál rendezvénysorozatát. A rendezvény célját a korabeli sajtóban a következőképpen fogalmazták meg: „Mint a nép alkotó tehetségének szintézise, ez a kulturális mozgalom meggyőző kifejezése annak, hogy az új ember alakításában, a sokoldalúan fejlett szocialista társadalom felépítésében a szellemi tevékenység szorosan egybefonódik az alkotó munkával, a sorsán uralkodó dolgozó nép lelkes építő tevékenységével” (*Hargita*, 1976. szeptember 30.). A mozgalom átfogta mind a kulturális, mind a művészeti életet, ellenőrizte annak minden tevékenységét. A program kitért az új szocialista embertípus tudatának kialakítására és nevelésére, valamint „népünk alkotó géniuszának” dicséretére.

Hargita megye majd minden településén szerveztek kisebb-nagyobb összejöveteleket. Ezek főként a pünkösti időszakra estek, nem véletlenül. Ezzel próbálták a már hivatalosan nem létező búcsújárást ellensúlyozni,

az embereket az egyházi szertartásoktól távol tartani.

A hetvenes évek végére a helyi lakosok négy nagyobb májusi fesztivált tartottak számon, amelyek természetesen alárendelődtek a Megéneklünk Románia nevű országos fesztiválnak. Ezek a következők voltak: a zsögödfürdői „Tavaszi a Hargitán” folklórfesztivál, a gyergyószentmiklósi „Magasbükk fesztivál”, a székelyudvarhelyi „Szejké-fesztivál” és a vlahicai (Szentegyháza) „Nárcisz-fesztivál”. Ezek közül a legjelentősebb a Csíkszeredához tartozó zsögödfürdői rendezvény volt, amely átfogta az egész megye területét. A többi fesztivál helyi szinten valósult meg. Az említett rendezvények előre kidolgozott forgatókönyv alapján zajlottak, és amint azt a nevük is mutatja, a helység, illetve a megye (lásd bővebben Bíró A. Zoltán, Bodó Julianna: *A „hargitaiság”*. KAM, 1998.) szimbolikus jegyvit viselték.

A szervezésnél elengedhetetlen volt az agitációs propaganda eszközeinek bevetése. Itt említhetjük a vásárnap reggeli zenés felvonulásokat, amelyek a közös ünneplés idejének eljövételét hirdették a lakosság számára. Továbbá sportrendezvények szervezését, a különböző folklórműsorokat, a vendég együttesek szereplését, a megye előjáróinak beszédeit, a kereskedelmi egységek jelenlétét stb.

Műsoraikat szabadtéren felállított színpadokon mutatták be a műkedvelő együttesek, a jelenlévők velük énekelhették az ismert dalokat. A párt- és államideológia eszközként használta az ünnepet, hiszen a hangszórók segítségével mindenhol eljuttatta az ünnep és a párt üzenetét, még azokhoz is, akik esetleg kirándulás céljából eltávolodtak az előadás helyszínétől. Mindenképpen sikerült elhítenni az emberekkel, hogy róluk szól ez a rendezvény, vagyis a dolgozók ünnepét ülik meg. Ezt még jobban hangsúlyozta azon kereskedelmi egységek jelen-

Pillanatsfelvételek a vlahicai fesztiválokról. A felvételek a Szentegyházi Városi Könyvtár tulajdonát képezik.

léte, amelyek próbálták kielégíteni az ünneplő tömeg étvágyát és szomjúságát.

Itt érdekességként néhány adatot is említhetünk: az 1979-es Tavasz a Hargitán folklórfesztiválra „5 000 flekken, 10 000 mititej (közismertebb nevén miccs), 100 kg virslí, 100 kg kolbász, 30 000 üveg sör, 12 000 üveg hűsítő, 2 000 üveg borvíz, 6 000 pohár fagyalt és egyéb édesség” (kürtöskalács) került eladásra a csikszeredai állami kereskedelmi vállalat öt elárúsítóhelyén (*Hargita*, 1979. május 31.).

Rossz idő esetén – ami elég gyakran megesett – a település művelődési házában tartották meg az előadást, természetesen szerényebb körülmények között. Nem szabad elfelejteni, hogy az ilyen összejövetelek adtak hivatalos keretet a gyülekezési jog látszólagos alkalmazására is.

Most lássuk, hányan is vettek részt ezeken a fesztiválokon, és milyen műsort kínáltak a rendezvények. Az 1967-től beindított zsögödfürdői Tavasz a Hargitán fesztiválon átlagosan 70 000 résztvevő fordult meg, több mint 30 együttes lépett fel és hatnyolc órát tartott a műsor. Ehhez hasonlóan a Szejké-fesztiválon körülbelül háromezer részvevő fordult meg évente, akik nagyjából hasonló számú együttest nézhettek és hallgathattak végig. Ennek a rendezvénynek elengedhetetlen része volt a hagyományos „bivalyhúzta borvizes szekér” körútja, amely a helység nevezetes ásvány-

vízforrását népszerűsítette. Az először 1967-ben megrendezett Magasbükk fesztiválon való részvételi arány megegyezik a székelyudvarhelyi rendezvény látogatottságával.

A vlahicai Nárcisz-fesztivál 1976-ban került először megszervezésre. Az első fesztiválról nem találunk adatokat a sajtóban, csak két évvel később számolnak be róla, és akkor is a rendezvény hiányosságaira hívják fel a figyelmet az újságírók. Ennek ellenére a nyolcvanas évekre a nárciszmezőn tartott rendezvény a megye egyik legjelentősebb eseményévé válik. A fesztivál műsorára a következőképpen emlékszik vissza Herczeg Mihály, a szentegyházi Tamási Áron általános iskola zenetanára: „kötelező volt ro-

mán együtteseket meghívni, sőt nemcsak hogy kötelező, de ha színpadra léptettel egy székely néptáncgyüttest, akkor ennek ellensúlyozására legalább két román táncot is elő kellett adjanak. [...] Emlékszem, alul volt a székelyruha, a nadrág, a csizma, felül pedig a katrinca (román viselet), mert a gyerekek nem akartak annyiszor átöltözni.”

A műsorok kínálatáról egyértelműen összegezhethetjük, hogy a népdalok és a néptánc játszott a legjelentősebb szerepet, ugyanakkor nagyon sok vers és vígjáték került bemutatásra. A fellépő együttesek felsorolása itt nehézkes lenne, viszont azt bátran kijelenthetjük, hogy majdnem minden állami egység kellett valamilyen formában képviseltesse magát (táncscsoport, dalárda, szavalók, fúvósok).

Végezetül elmondhatjuk, hogy a szocialista népünnepélyek hagyományai továbbra is fennmaradtak. Több közkedvelt fesztivál – módosított elnevezéssel – ma is szervezésre kerül.

Demeter Csanád

